خراسان روزنامه صبح ایران
شنبه ۳۰ تیر ۱۳۹۷ . ۷ ذی‌القعده ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۸۷۰

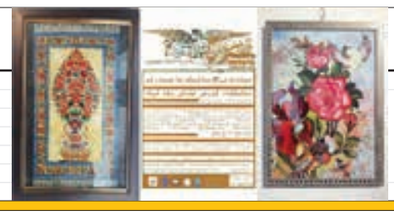

۵ اثر نقاشی پشت شیشه به نمایشگاه ترکیه می‌رود

کارهای منتخب هنرجویان تهران و کرج کانون و انجمن نقاشان پشت شیشه ایران در قالب نمایشگاه «مینای می» در گالری هنر ایران روی دیوار رفت. به گزارش مهر، محسن بنی اسدی دبیر کانون و انجمن نقاشان پشت شیشه ایران درباره برپایی نمایشگاه «مینای می» گفت: تعدادی از آثار این نمایشگاه توسط مجموعه داران و هنر دوستان خریداری شده و پنج اثر نیز برای برپایی نمایشگاهی در ترکیه انتخاب شد که ارسال می‌شود.

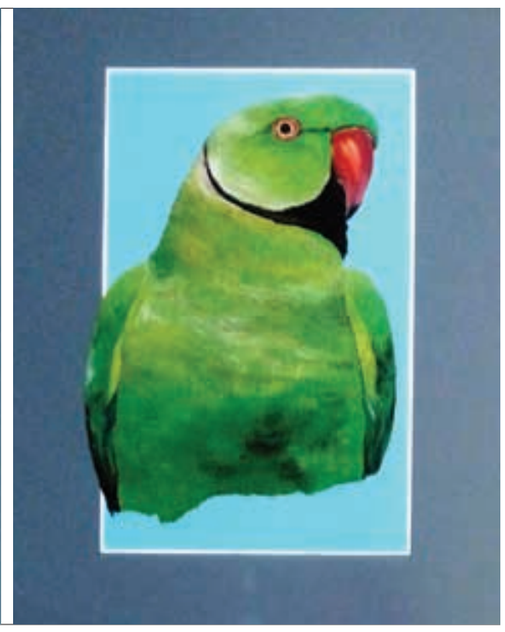

احیاگر هنر مهجور نقاشی پشت شیشه کشور سخن می گوید

نقش عشق بر شیشه دل

محمد اکبری - نامش با نام نقاشی پشت شیشه گره خورده است و در محافل هنری وی را پیشتاز و حتی یکه تاز در عرصه این هنر می دانند چرا که طی سال‌های فعالیت تمام سعی و تلاشش احیا و گسترش این هنر بوده و به نیکویی از عهده این مهم برآمده است به طوری که اکنون او را "پدر معنوی نقاشی پشت شیشه" می خوانند. نتیجه این فعالیت‌ها معرفی تکنیک نقاشی پشت شیشه در سطح وسیع و آشنا کردن بسیاری از علاقه‌مندان با این هنر بوده است. سعید رضاخان هنرمندی است که توانسته با ناملایمات بسیار این هنر را پیش ببرد و از شرح غصه‌های قصه زندگی‌اش چنین برمی آید که این کار تنها با عشق ممکن شده است. سعید رضاخان متولد ۱۳۵۶ در تهران است و از سال اول دبیرستان به صورت خودآموز با این هنر آشنا شده است، از این رو کار او با دیگر هنرمندان سنتی بسیار متفاوت است. او طی این سال‌ها توانسته روش‌های متفاوتی را در خوشنویسی پشت شیشه و پاسپارتو کردن شیشه ابداع کند. همچنین نام او به عنوان یک نقاش طبیعت گرا و حقیقت گرا در زمینه پرندگان ایران مطرح است. در خانواده او هنر و اشتغال به نقاشی و موسیقی متداول بوده اما با این وجود تنها فرد خانواده که به نقاشی پشت شیشه روی آورده، خود اوست. او در خاطرات دوران کودکی از عمویش یاد می کند که در کنار پنجره می نشسته و با رنگ روغن و قلم مو روی بوم نقش دل می زده است. پدر معنوی نقاشی پشت شیشه، چشمداشتی به کسب درآمد از این هنر ندارد و تا امروز هزینه‌های بسیاری برای نقاشی پشت شیشه داده است. سفرهای متعدد او به شهرستان‌ها وارتباط‌گیری با هنرمندان گمنام این تکنیک نشان‌دهنده این ادعاست. چندی پیش با تلاش او و دیگر اعضای گروه شمایشگاهی از آثار هنرمندان این رشته در گالری‌های شماره ۱ و ۲ فرهنگ‌سرای خاوران برپا شد که با به نمایش گذاشتن ۱۹۶ اثر از ۴۴ هنرمند بزرگ‌ترین نمایشگاه در این زمینه بود و به عنوان یک رکورد در کل کشور مطرح است. این هنرمند کشورمان آرزو دارد نمایشگاهی بزرگ با شرکت هنرمندان دیگر کشورها برپا کند که با تلاش‌های او دور از انتظار نیست. با او درباره هنر نقاشی پشت شیشه گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

■ **هنر نقاشی پشت شیشه نو پدید است یا دیرینه‌ای تاریخی دارد؟**

به طور قطعی این هنر به دوره زندیه برمی گردد اما درباره قدمت بیشتر آن اختلاف نظرهایی وجود دارد. برخی ایجاد آن را به دوره صفویه منسوب می کنند. اعتقاد عده‌ای نیز بر باستانی بودن این هنر است و زمان شروع آن را دوران ساسانیان می‌دانند. برخی نیز شواهدی از وجود این هنر در دوران اشکانیان ذکر می کنند. در کل اختلاف نظر زیادی درباره تاریخچه نقاشی پشت شیشه وجود دارد.

■ **این هنر متعلق به کدام کشور و تمدن است؟**

همان طور که درباره زمان ایجاد این هنر اختلاف نظر وجود دارد، درباره کشور مبدأ این هنر نیز نظرات مختلفی ارائه می‌شود. برخی، هنرمندان و صنعتگران ونیزی را به عنوان مبتکر این هنر مطرح و جمعی به باواریا در آلمان اشاره می کنند. از سوی دیگر ما با نمونه‌هایی از نقاشی پشت شیشه در چین روبه‌رو می‌شویم. این در حالی است که ایران هم می‌تواند مهد این هنر باشد. از آن جا که منشأ بسیاری از اختراعات و حتی تهیه خوراک‌ها شرق (آسیا) است، احتمال شرقی بودن نقاشی پشت شیشه بسیار قوی است.

■ **عمده کاربرد هنر نقاشی پشت شیشه در چه حوزه‌هایی بوده است؟**

یک نقطه مشترک بین کشورهای اروپایی و ایران وجود دارد و آن جنبه مذهبی بودن آن است. به صورتی که در غرب برای عبور کاروان‌های تجاری از آلپ یا در همراهی سپاهیان برای جنگ تصاویر مقدسی مانند صلیب، حضرت مسیح یا حضرت مریم را پشت شیشه نقش می کردند. در ایران هم نقوش مذهبی جایگاه ویژه‌ای در این هنر داشته است. به صورتی که در گزارش‌ها، اشاره بسیاری به تعداد زیادی از این آثار در سقاخانه‌ها شده است. البته در دوران قاجار با رشد سریع این هنر به عنوان یکی از آرایه‌های معماری روبه‌رو هستیم که این نیز یکی دیگر از کاربردهای نقاشی پشت شیشه بوده است.

■ **در کدام دوره تاریخی این هنر به کمال بیشتری رسید؟**

به نظر من دوران قاجار یک دوره طلایی برای نقاشی پشت شیشه است. وجود نمونه‌های خوشنویسی پشت شیشه، پرتره‌ها و گل و مرغ‌هایی که در میان گچ‌بری‌ها به کار می‌رفتند، نشان‌دهنده اوج این هنر در آن زمان است.

■ **چه دلایلی موجب شد شما به این هنر منحصر به فرد و غیرفراگیر علاقه‌مند شوید؟**

ظرفیت بالای این تکنیک برای نقاشی رئالیستی موجب شد به آن گرایش پیدا کنم. سطح صاف و شفاف بودن شیشه باعث درخششی خاص در نقاشی می شود که شما آن را در نمونه آثار روی بوم نمی‌توانید ببینید.

■ **با توجه به جایگاه این هنر در دوره‌های گذشته آیا می‌توان با نوآوری آن را روز آمد ساخت و به گونه‌ای ارائه کرد که نسل جوان هنرمند اشتیاق بیشتری برای ورود به این عرصه و احیای آن داشته باشد؟**

بله. زمانی این هنر به چند شاخه تقسیم می شد. شمایل نگاری، خیالی نگاری، خوشنویسی نظیر نوشتن آیات و روایات، گل و مرغ و در نهایت پرتره گرایش‌های مطرح در این زمینه بوده‌اند که سالیان سال هنرمندان به آن‌ها پایبند بوده‌اند. اکنون تعریف‌ها در هنر تغییر کرده و کپی کاری یک هنر محسوب نمی‌شود. از سوی دیگر ارتباطات اجتماعی در سطح وسیع و عمق آن که به صورت سطحی است، باعث شده است که هر کس خود گرایشی شخصی به هنر داشته باشد. درباره نقاشی پشت شیشه هم به همین صورت است. اکنون گرایش‌های بسیاری ایجاد شده است و هنرمندان این رشته تفاوت‌های دیدگاهی بسیاری را به نمایش می گذارند. در نمایشگاه گروهی مروری بر آثار نقاشان پشت شیشه ایران که ۴۴ هنرمند شرکت داشتند، این تنوع به وضوح دیده شد. از سوی دیگر با کاربردی ساختن این هنر و ایجاد بازار فروش می‌شود نسل جوان را به سوی این هنر جلب کرد.

■ **وضعیت فعلی هنر نقاشی پشت شیشه در کشور چگونه است؟**

افراد بسیاری در گوشه و کنار کشور در رشته نقاشی پشت شیشه فعال هستند و ما توانستیم افراد زیادی را در این زمینه در گوشه و کنار ایران شناسایی و با ایجاد گروه‌های کوچک محلی این عزیزان را سازمان دهی کنیم. کاری که متاسفانه میراث فرهنگی نتوانست انجام دهد. نکته جالب توجه این است که میراث فرهنگی استان تهران هنوز بر این باور است که در کل کشور یک نقاش پشت شیشه وجود دارد. با این وجود می توانم ادعا کنم که نقاشی پشت شیشه احیا شده و جانی دوباره یافته است.

■ **امیدتان برای ماندگاری این هنر و حمایت متولیان فرهنگ و هنر چه اندازه است؟ نقش جامعه هنری فعال در این بخش چگونه است؟**

تجربه این چند سال ثابت کرده است که به میراث فرهنگی نمی‌توانیم دل ببندیم. بسیاری از افرادی که در این سازمان هستند و می‌توانند کمک کنند، به دنبال مطرح کردن نام خودشان هستند. جالب این جاست که اطلاعات کمی هم در این زمینه دارند. در این چند سال بیشترین حمایت از نقاشی پشت شیشه توسط سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران انجام شده است که جای سپاس گزاری دارد. اما درباره نقش نقاشان و فعالان این رشته باید بگویم بهترین حمایت را می‌توانند خود آن‌ها انجام دهند. برگزاری نمایشگاه‌های انفرادی و گروهی می‌تواند کمک خوبی برای معرفی این تکنیک باشد. اگر کمی دقت بفرمایید بیشترین تلاش را هم خود عزیزان هنرمند انجام داده‌اند. من به دوستان هنرمند پیشنهادهای زیادی داده‌ام. از جمله نقد آثار قدیمی، نوشتن مقاله، چاپ کتاب، ایجاد گروه‌های کوچک هنری و... تا امروز هم برخی دوستان به این پیشنهادها عمل کرده‌اند و نمونه آن ایجاد گروه‌های کوچک در شهرستان‌هاست. کاری که میراث فرهنگی نتوانسته در تهران انجام دهد.

■ **آیا هم اکنون آموزش آکادمیک و دانشگاهی این هنر وجود دارد؟ اگر پاسخ منفی است تا چه میزان خلأ این شاخه تحصیلی در رشته هنر اسلامی دیده می‌شود؟**

زمانی سرکار خانم مهین عظیما در دانشگاه الزهرا این هنر را آموزش می‌داد. اما امروز هیچ دانشگاهی به صورت رسمی آن را ارائه نمی دهد و فقط چند دانشگاه علمی کاربردی آن را در قالب کارگاه‌های آموزشی به دانشجویان خود معرفی می کنند. یکی از راه‌های معرفی نقاشی پشت شیشه ارائه به عنوان درس یا حتی رشته مستقل است. دانشجویان مرتبط با هنر از جمله تصویرسازی، گرافیک و... زمینه مساعدی برای فعالیت در این رشته دارند. آن‌ها با تکنیک‌های مختلف آشنا هستند و بسیار آسان می‌توانند دیدگاهی تازه را در این هنر ایجاد کنند. با ورود جوانان هنرمند خوش فکر به این میدان گفتمان‌های تازه‌ای در نقاشی پشت شیشه ایجاد می شود و زمینه‌های گسترش و رشد آن به وجود می‌آید.

■ **با توجه به مضیقه‌ها و محدودیت‌ها، سرعت فناوری‌های نوین و تحولات جامعه آینده این هنر را چگونه می‌بینید؟**

امروز رسانه دستخوش تحولات بسیاری شده است و تاثیر فناوری را بر آن واضح می بینیم. به صورتی که وارد یک دهکده کوچک جهانی شده‌ایم. اکنون هر فرد می‌تواند به صورت یک تولیدکننده خبر نقش ایفا کند. مشکلی که در دهه‌های گذشته وجود داشت، ثبت نشدن اطلاعات در زمینه نقاشی پشت شیشه بود. مطالب زیاد و قابل توجهی در زمینه هنرمندان این عرصه در گذشته نمی‌توانید بیابید به همین دلیل با فقر منابع در زمینه نقاشی پشت شیشه روبه‌رو هستیم. اما امروز نقاشی پشت شیشه از شرایط بهتری برخوردار است. به این معنی که فناوری اطلاعات می‌تواند کمک شایانی به آن کند.

■ **آیا این هنر به جهانیان معرفی شده است؟ آیا مورد اقبال قرار گرفته است؟ چه می توان کرد تا این هنر در عرصه بین‌المللی بیشتر دیده شود؟**

بله. نقاشی پشت شیشه برای هنرمندان دیگر کشورها شناخته شده است. نمونه‌های زیادی را در گوشه و کنار جهان می‌توانید مشاهده کنید. امروز در نقاط مختلف این کره خاکی افرادی را می بینید که در این مسیر گام برمی دارند. فعالیت هنرمندان در این بخش نشان‌دهنده زنده بودن، پویا بودن و مورد توجه قرار گرفتن این هنر است. برای بیشتر دیده شدن نقش ایران در این زمینه نیز راه‌های مختلفی وجود دارد؛ از جمله برگزاری نمایشگاه‌های وسیع در سطح جهانی و دعوت از هنرمندان دیگر کشورها برای شرکت در این نمایشگاه‌ها و استفاده از بخش رایزنی فرهنگی سفارتخانه‌های ایران برای معرفی نقاشی پشت شیشه و دیگر هنرهای ایرانی. البته در شرایط کنونی بعید می‌دانم دغدغه‌ای برای چنین موضوع مهمی از سوی مسئولان وجود داشته باشد. همان طور که طی این چند سال، بیشتر سهم معرفی این تکنیک با خود هنرمندان بوده پس از این هم به همین صورت خواهد بود.

> **دانشجویان مرتبط با هنر از جمله تصویرسازی، گرافیک و... زمینه مساعدی برای فعالیت در این رشته دارند. آن‌ها با تکنیک‌های مختلف آشنا هستند و بسیار آسان می‌توانند دیدگاهی تازه را در این هنر ایجاد کنند**

■ **نظرتان درباره ایده‌های نو در ارائه این هنر چیست؟ آیا می‌توان با ایده‌های نو و تلفیق گزاره‌های مدرن این هنر را به روز و مقبول جهانیان کرد؟**

بله. زمان تغییر کرده است و خیلی از مسائل دچار تحول شده‌اند. در شرایط کنونی هنوز عده‌ای هستند که شعار حفظ اصالت را در نقاشی پشت شیشه سر می‌دهند. این در صورتی است که بیشتر گفتمان ایشان حفظ سنت‌هاست. این افراد تعریف اصالت و سنت را با یکدیگر اشتباه گرفته‌اند. شما می‌توانید اصالت‌ها را در قالبی تازه و به زبان روز ارائه دهید. به همین دلیل زمینه تغییر و تحول و دگرگونی وجود دارد. با این نوع تفکر می‌توانید نقاشی پشت شیشه را به صورت کاربردی به مخاطب معرفی کنید. اما افرادی که به شعار حفظ اصالت پایبند هستند و در عمل سنت را پیگیری می‌کنند بیشتر به کپی برداری از آثار گذشتگان می‌پردازند و در چارچوب‌های خاص قدم برمی‌دارند. اگر قرار باشد امروز گل و مرغی شبیه یک تابلوی دوره زندیه کپی شود، کار هنری خلق نشده است. ما باید به این درک برسیم و نقاشی‌های مان را با حفظ اصالت در قالبی نو و جهان پسند وارد بازار کنیم. در کل باید بگویم که می‌شود ایده‌های نو را به مخاطب نشان داد و این هنر را به روز کرد. راه آن هم فاصله گرفتن از چارچوب‌های فکری بی‌پایه و اساس است. چنین شرایطی را در گروه ما به وضوح می‌بینید. اگر زمانی پنج گرایش برای نقاشی پشت شیشه در نظر گرفته می‌شد، امروز تعدد زاویه نگاه دیده می‌شود و این مطلب نیم نگاه اعضای گروه را به خارج از مرزها نشان می‌دهد.

جدول سخت [شماره ۳۷۷]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی

۱- چوبدستی رزمی- ضربه‌ای با انگشت- آلبومی با آواز سالار عقیلی- لباس ۲- روزنامه چاپ عراق- رنج بی پایان!- مخترع پیل الکتریکی- سمبلیک ۳- کتابی درباره تاریخچه و ماهیت فوتبال نوشته حمید رضا صدر- از نفیرش مرد و زن نالیده‌اند ۴- شکافته- کتابی از زیگموند فروید- گله و شکایت مداوم- رهبر انقلابی چین ۵- رفتن- هر گونه اختلال در تکلم- ماه تابستانی- شکلی هندسی که قطر هایش عمود منصف یکدیگرند ۶- نیمه دیوانه- ترسناک- فریب- خرده- پهلوان ۷- کشوری جزیره‌ای در جنوب اروپا- راهنمایی کردن- قطعه شعری معروف از نیمایوشیج- خوردنی ناخوشایند! ۸- تعظیم- حرف ندا- ارزیاب- بزرگ‌ترین گوزن ایرانی ۹- مذکر- کارگردان فیلم پرآوازه پدرخوانده ۱۰- نوعی کانی از جنس سیلیس- گوشه‌ای در دستگاه نوا- مادر ورزش‌ها- نوعی پارچه پنبه‌ای ۱۱- پسوند شباهت- داروی فراموشی- شریک جرم- حافظه ذخیره کردن موقت در رایانه.

عمودی

۱- اجازه- شیار زمین زراعی- در مسلخ عشق جز... را نکشند ۲- پراکنده- نقاش رمانتیک فرانسوی در قرن نوزدهم ۳- بیماری کهنه و دراز مدت- قومی ایرانی- پسوند فاعلی ۴- دینداری- منزجر ۵- از آثار معروف ویلیام شکسپیر- سرسری ۶- وقف نامه- مقابل ۷- سلاح رستم- مثانه ۸- صباغ- خبرگزاری دانشجویان ۹- سرور شهیدان اهل قلم- به طور ناگهانی ۱۰- پارچه ظریف بافت- هوای اطراف کره زمین ۱۱- سرپرست جامعه اسلامی- فتوا دهنده ۱۲- شانه، دوش- یارژولیت ۱۳- پادشاه- ملول و دلتنگ ۱۴- همزمانی- رتبه نایب قهرمان ۱۵- جزایر دوگانه خلیج فارس- رتیل ۱۶- کبوتر دشتی- دستگاهی برای تهیه تصویر نوشته‌ها ۱۷- گل شقایق- نوعی اثر موسیقایی شاد و سرگرم کننده ۱۸- رمزینه- خدای رودخانه‌ها در اساطیر یونان- باشگاه ۱۹- بیماری التهاب سینوس‌ها- شهری در فارس ۲۰- فوری- نقاب- بیماری تنگی مجاری تنفسی.

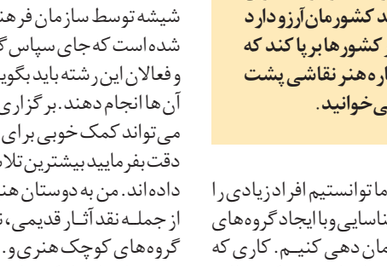

حل جدول شماره ۳۷۶

جدول [۷۱۶۷]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی

۱- اتاق خلبان- تبانی- خالق بابا گوریو ۲- روادید- اندام شنا- سمت چپ- جاودان ۳- بهشت شداد- کشنده- درخت اعدام- قورباغه درختی- از شهرهای سیستان و بلوچستان ۴- درون- انعطاف- آشتی- جوانی- حلقوم ۵- مخترع الکتریسیته- قاصد- فیلم عکاسی ظاهر شده که در آن نقاط تیره و روشن برعکس تصویر واقعی نشان داده می‌شود- گریز ۶- درخت همیشه لرزان- از جاده‌های ارتباطی تهران به مازندران- ننگ ۷- برگ برنده- همکاری- پایتخت اروپایی- ماهر ۸- هواپیمای روسی- نژاد- شهر- اسب زردرنگ- اریب ۹- تکه- بی حس- بدبوی پرخاصیت- سطح- حرف دوم یونانی ۱۰- اگر حروفش مرتب شود به معنی قضاوت است- پرنده‌ای شبیه کبک- از گل‌های زینتی- گردنکش ۱۱- هادی- ایالتی در آمریکا- مقابل

عمودی

۱- پایتخت آسیایی ۲- بهانه گیری- اجرامی که به دور ستارگان می چرخند ۳- سور- تیرپیکان دار- پربها ۴- حرف تردید- باد ملایم- ویرانی ۵- شهری در فارس- از اقمار مشتری ۶- توده بزرگ برف که در اثر صدا فرو می‌ریزد- شتر عرب ۷- کفش لاستیکی- هوشیاری ۸- غربال- کالبد- تصدیق آلمانی ۹- کلمه شگفتی- خلق و خو- آسان ۱۰- دستگاه قطع و وصل جریان برق در موتور خودرو- بلیغ ۱۱- غلاف شمشیر- زیارت کنندگان ۱۲- پس غذا- همکار منکر- نت ششم ۱۳- از حروف ندا- تبرک- اهلی ۱۴- مظهر فریب در حیوانات- معامله ۱۵- برش سینمایی- کم‌ترین ۱۶- بنیان- پیش پرداخت ۱۷- رعشه- ماهر- اتمسفر ۱۸- وقت- رفوزه- دروازه ۱۹- شوربختی- ماه میلادی ۲۰- بلندترین قله آفریقا

حل جدول شماره ۷۱۶۶